

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

5. Povinné požiadavky

V zmysle plnenia požiadaviek nariadenia o mechanizme, vykonávacieho rozhodnutia Rady a požiadaviek definovaných v Pláne obnovy obsahuje táto kapitola povinné požiadavky, ktoré sú záväzné pre všetky investície v tabuľke č.2, pokiaľ nie je v danej požiadavke uvedené inak.

POŽIADAVKY SPOJENÉ S PLNENÍM KLIMATICKÝCH CIEĽOV

1.1 Požiadavky spojené s plnením špecifických klimatických požiadaviek:

- 1.1.1 Realizáciou investícií, ktoré sú označené intervenčnou oblasťou 025bis a 026bis musí dôjsť k úspore primárnej energie v priemere minimálne o 30 % oproti výpočtovo určenej primárnej energii pred realizáciou investícií podľa usmernenia v kapitole 4. Splnenie požiadavky bude preukázané podľa usmernenia v kapitole 4,
- 1.1.2 Hodnota globálneho ukazovateľa primárnej energie budovy pre projekty novostavieb v rámci investícií, ktoré sú označené intervenčnou oblasťou 025ter, musí byť aspoň o 20 % nižšia ako hodnota globálneho ukazovateľa primárnej energie hornej hranice energetickej triedy A0 pre danú kategóriu budovy¹². Splnenie požiadavky maximálnej úrovne potreby primárnej energie bude preukázané hodnotou globálneho ukazovateľa primárnej energie podľa usmernenia v kapitole 4,

1.2 Všeobecné požiadavky:

- 1.2.1 V rámci investícií, ktoré sú označené intervenčnou oblasťou 025bis a 026bis, spojených s obnovou budov (tam kde je to relevantné a technicky, funkčne a ekonomicky možné) bude nastavenie investície podporovať realizáciu hĺbkových obnov¹³.

POŽIADAVKY SPOJENÉ S PRINCÍPOM „VÝRAZNE NENARUŠIŤ“ (DO NO SIGNIFICANT HARM – DNSH)

1.3 Mitigácia/Zmierňovanie zmeny klímy:

- 1.3.1 V rámci projektu, ktorý bude zahŕňať výmenu hlavného zdroja tepla za nový plynový kondenzačný kotol je možné podporu poskytnúť len v prípade ak sa jedná o výmenu pôvodného zdroja tepla na báze uhlia/oleja alebo zastaraných plynových kotlov,
- 1.3.2 Investícia, ktorá bude zahŕňať výmenu hlavného zdroja tepla za nové plynové kondenzačné kotly bude vždy súčasťou komplexnej obnovy budovy a výmena hlavného zdroja tepla za nové plynové kondenzačné kotly bude predstavovať len malý objem¹⁴ celkovej alokácie,
- 1.3.3 V rámci projektu, ktorý bude zahŕňať výmenu hlavného zdroja tepla za nový plynový kondenzačný kotol, musí plynový kotol zodpovedať energetickej triede A podľa osobitného predpisu¹⁵, ktorá je pod najvyššími dvoma triedami energetickej účinnosti,
- 1.3.4 V prípade inštalácie kotlov na zemný plyn budú podporované len kondenzačné plynové kotly plniace parametre Nariadenia Komisie (EÚ) č. 813/2013, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho

¹² Hodnota hornej hranice primárnej energie (určená v kWh.m⁻².rok⁻¹) pre jednotlivé kategórie budov podľa prílohy 3 k vyhláske č. 364/2012 Z. z. v platnom znení.

¹³ Hĺbkovou obnovou sa pre tento účel rozumie obnova, ktorou sa dosiahne úspora primárnej energie na úrovni 60 % a viac oproti pôvodnému stavu alebo hĺbková obnova podľa § 2 (8) Zákona č. 555/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

¹⁴ Maximálne na úrovni 20 % z celkovej investície v danom projekte.

¹⁵ Napríklad Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 811/2013 z 18. februára 2013, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ, pokiaľ ide o označovanie tepelných zdrojov na vykurovanie priestoru, kombinovaných tepelných zdrojov, zostáv zložených z tepelného zdroja na vykurovanie priestoru, regulátora teploty a solárneho zariadenia a zostáv zložených z kombinovaného tepelného zdroja, regulátora teploty a solárneho zariadenia energetickými štítkami.

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

parlamentu a Rady 2009/125/ES, pokiaľ ide o požiadavky na ekodizajn ohrievačov pre vykurovanie vnútorných priestorov a kombinovaných ohrievačov (požiadavky od 26. 9. 2018),

- 1.3.5 Nastavenie investícií, ktorá bude zahŕňať výmenu hlavného zdroja tepla za nové plynové kondenzačné kotly bude, tam kde je to technicky možné, môcť súčasne podporiť aj inštaláciu solárnych fotovoltických a/alebo fototerminických systémov,
- 1.3.6 V rámci investícií nebude poskytovaná podpora na kotly určené na spaľovanie biomasy a to aj v prípade kotlov umožňujúcich spaľovanie viacerých druhov palív,
- 1.3.7 Nastavenie investícií bude podporovať, tam kde je to vhodné a ekonomicky, funkčne a technicky možné, inštaláciu solárnych fotovoltických panelov ako súčasť obnovy budov a zavádzanie nízko uhlíkových alternatív ako sú tepelné čerpadlá,
- 1.3.8 Obnova a výstavba budov bude realizovaná v súlade so zákonom č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov.

1.4 Adaptácia na zmenu klímy/prispôsobovanie sa zmene klímy:

- 1.4.1 Pokiaľ to vyžadujú platné právne predpisy, bude stavba predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) alebo zisťovacieho konania v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z.¹⁶,
- 1.4.2 Klimatické riziká vyplývajúce zo zmeny klímy budú riešené v súlade so Stratégiou adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy¹⁷ a na ňu nadväzujúcim Národným akčným plánom pre adaptáciu¹⁸,
- 1.4.3 Nastavenie investícií bude podporovať (tam kde je to ekonomicky, funkčne a technicky možné) inštaláciou opatrení na zvýšenie odolnosti proti možným negatívnym klimatickým vplyvom (tzv. adaptačných opatrení¹⁹) realizovaných na budove alebo v jej okolí podporujúce zamedzovanie prílišného prehrievanie stavieb a ich okolia a udržateľné hospodárenie s vodou (napr. využitie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry),
- 1.4.4 Obnovené aj novopostavené budovy budú optimalizované na poskytovanie tepelného komfortu užívateľov aj pri extrémnych teplotách pokiaľ je to ekonomicky, technicky a funkčne možné.

1.5 Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácia:

- 1.5.1 V súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a Protokolom EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie²⁰ zabezpečia subjekty vykonávajúce výstavbu alebo obnovu budov aby aspoň 70 % (hmotnosť) zdravotne nezávadného stavebného a demolačného odpadu (s výnimkou prirodzene sa vyskytujúceho materiálu uvedeného v kategórii 17 05 04 v Európskom zozname odpadov rozhodnutím 2000/532/ES) vyprodukovaného na stavenisku bolo pripravených na opätovné

¹⁶ Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁷ <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/strategia-adaptacie-sr-zmenu-klimy-aktualizacia.pdf>

¹⁸ <https://www.minzp.sk/files/odbor-politiky-zmeny-klimy/akcny-plan-implementaciu-nas.pdf>

¹⁹ Viď. príklady adaptačných opatrení v sídelnom prostredí v Stratégii adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy.

²⁰ Protokol EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie (verzia z [dátum prijatia]: https://ec.europa.eu/growth/content/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-0_sk)

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

použitie, recykláciu a ďalšie zhodnotenie materiálu a to vrátane činností spätného zasypávania, pri ktorých sa využije odpad ako náhrada za iné materiály, ²¹

- 1.5.2 Projekt obnovy alebo výstavby budovy a stavebnotechnické postupy budú podporovať obehové hospodárstvo²² a budú brať do úvahy celý materiálový cyklus stavebných výrobkov, budú podporovať využívanie ekologicky menej škodlivých materiálov v stavebných konštrukciách, komponentoch alebo iných materiálov,²³
- 1.5.3 Investície budú rešpektovať a plniť ciele a opatrenia Programu predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025²⁴,
- 1.5.4 V procesoch súvisiacich s výstavbou a demoláciami je potrebné obmedziť tvorbu odpadu v súlade s Protokolom EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie, pričom sa prihliada na najlepšie dostupné techniky a využíva sa selektívna demolácia,
- 1.5.5 Pri použití selektívnej demolácie je potrebné zabezpečiť odstránenie a bezpečnú manipuláciu s nebezpečnými látkami, ako aj uľahčiť opätovné použitie materiálov ich selektívnym odstraňovaním s využitím dostupných triediacich systémov pre stavebný a demolačný odpad.

1.6 Prevencia a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy:

- 1.6.1 Stavebné komponenty a materiály použité pri obnove alebo výstavbe budovy nebudú obsahovať azbest ani iné nebezpečné a toxické látky (zoznam látok podliehajúcich autorizácii stanoveného v prílohe XIV k Nariadeniu EK č. 1907/2006 Európskeho parlamentu a Európskej rady²⁵),
- 1.6.2 Stavebné prvky a materiály použité pri obnove alebo výstavbe budovy, ktoré môžu prísť do styku s užívateľmi²⁶ budú emitovať menej ako 0,06 mg formaldehydu na m³ materiálu alebo zložky a menej ako 0,001 mg karcinogénnych prchavých organických zlúčenín kategórie 1A a 1B na m³ materiálu alebo prvku, čo sa preukáže skúšaním v súlade s normou CEN / TS 16 516²⁷ a ISO 16 000-3²⁸ alebo inými porovnateľnými štandardizovanými skúšobnými podmienkami a metódami stanovenia,

²¹ Splnenie požiadavky bude realizované v súlade s Prílohou 2: Metodická príručka k nakladaniu so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií

²² Najmä sa preukazuje na základe odkazu na normu ISO 20887:2020, Udržateľnosť budov a stavebnoinžinierskych prác. Návrh na zabezpečenie demontáže a prispôbitelnosti. Zásady, požiadavky a usmernenia (verzia z [dátum prijatia]: <https://www.iso.org/standard/69370.html>) alebo iné normy posudzovania demontáže alebo prispôbitelnosti budov, ktoré preukážu, že sú navrhnuté tak, aby boli efektívnejšie z hľadiska zdrojov, prispôbitelné, flexibilné a demontovateľné, aby umožnili opätovné použitie a recykláciu.

²³ Napríklad požadovaním použitia produktov, ktoré majú environmentálne vyhlásenie typu I, štandardizované normou STN EN ISO 14024 a environmentálne vyhlásenie typu III v súlade s STN EN 15804+A1 alebo STN EN ISO 14025, popr. inými obdobnými normami.

²⁴ <https://www.minzp.sk/files/sekcia-enviromentalneho-hodnotenia-riadenia/odpady-a-obaly/register-a-zoznamy/ppvo-sr-19-25.pdf>

²⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení Nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a Nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s. 1.)

²⁶ Týka sa to náterových farieb a lakov, stropných obkladov, podlahových krytín vrátane súvisiacich lepidiel a tesniacich materiálov, vnútornej izolácie a povrchových úprav interiérov, napríklad takých, ktorými sa odstraňuje vlhkosť a plesneň.

²⁷ CEN/TS 16516: 2013, Stavebné výrobky. Posúdenie uvoľňovania nebezpečných látok. Stanovenie emisií do ovzdušia vo vnútorných priestoroch.

²⁸ ISO 16000-3:2011, Ovzdušie vo vnútorných priestoroch. Časť 3: Stanovenie formaldehydu a iných karbonylových zlúčenín v ovzduší vo vnútorných priestoroch a v ovzduší skúšobnej komory. Metóda aktívneho výberu vzorky (verzia z [dátum prijatia]: <https://www.iso.org/standard/51812.html>).

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

- 1.6.3 V prípade ak sa nová stavba nachádza na potenciálne kontaminovanom mieste (brownfield), je nutné aby bolo dané miesto predmetom skúmania potenciálnych kontaminantov, napríklad pomocou normy ISO 18400²⁹,
- 1.6.4 Pri stavebných prácach budú prijaté opatrenie na zníženie hluku, prachu a emisií znečisťujúcich látok v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov spolu s vykonávacou vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z.

1.7 Udržateľné využívanie a ochrana vôd a morských zdrojov:

- 1.7.1 Aby sa zabránilo dopadu stavby na životné prostredie, identifikujú sa a riešia riziká vodných zdrojov súvisiace so zachovaním kvality vody a predchádzaním vodnému znečisteniu v súlade s plánom riadenia a ochrany vôd (bude poskytnuté pozitívne hodnotenie EIA),
- 1.7.2 Ak stavba nie je predmetom posúdenia vplyvov na životné prostredie v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z.³⁰, environmentálne riziká budú identifikované a riadené počas stavby alebo rekonštrukcie zabezpečením manažmentu využívania vody a jej ochrany s cieľom predchádzať a riešiť prípadné environmentálne riziká,
- 1.7.3 Všetky novo inštalované príslušné vodné spotrebiče (sprchové riešenia, sprchy, vodovodné batérie, toalety, toaletné misy a splachovacie nádrže, pisoárové misy a splachovacie nádrže, vane) musia patriť do dvoch najlepších tried spotreby vody podľa platného vodného štítku³¹, ktorý je doložený technickými listami výrobu, existujúcim štítkom výrobu alebo certifikátom budovy.³²

1.8 Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov:

- 1.8.1 Stavebné práce sa nebudú vykonávať v oblastiach citlivých na biodiverzitu alebo v ich blízkosti (vrátane siete chránených oblastí sústavy Natura 2000, lokalít svetového dedičstva UNESCO a kľúčových oblastí biodiverzity, ako aj iných chránených oblastí),³³
- 1.8.2 Ak sa stavebné práce vykonávajú v oblastiach citlivých na biodiverzitu, bude sa vyžadovať súlad s článkom 6 ods. 3 a článkom 12 smernice o biotopoch³⁴ a článkom 5 smernice o vtáctve³⁵.
- 1.8.3 Pokiaľ to vyžadujú platné právne predpisy, bude stavba predmetom posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z.³⁶.
- 1.8.4 Najmenej 70 % všetkých výrobkov z dreva použitých v novej konštrukcii na konštrukcie, obklady a povrchové úpravy a použitých pri renovácii konštrukcií, opláštenia a povrchových úprav bude recyklovaných / opätovne použitých, alebo pochádzajú z trvalo udržateľne obhospodarovaných lesov,

²⁹ Rad noriem ISO 18400 týkajúcich sa kvality pôdy – Výber vzorky.

³⁰ Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³¹ European Water Label - <http://www.europeanwaterlabel.eu/>

³² Alternatívne definovaním požiadaviek podľa kritérií EÚ GPP pre nákup zdravotnotechnických armatúr s efektívnou spotrebou vody a nákup vybavení splachovacích záchodov s efektívnou spotrebou vody pre nové alebo renovované budovy

³³ Požiadavka sa netýka investícií v Komponente 5: Adaptácia na zmenu klímy, ktoré sú určené na rozvoj mäkkého turizmu v národných parkoch.

³⁴ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín

³⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva

³⁶ Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

ako sú certifikované certifikačnými auditmi tretích strán vykonávanými akreditovanými certifikačnými orgánmi, napr. Normy FSC / PEFC alebo ekvivalentné normy.

1.9 Technické požiadavky pre zariadenia OZE:

- 1.9.1 Podporované bude len také zariadenie, ktoré má vydané vyhlásenie o zhode³⁷
- 1.9.2 Podporované budú len také tepelné čerpadlá, ktoré sú určené na využívanie aerotermálnej, geotermálnej alebo hydrotermálnej energie,

Príloha 1. Usmernenie k špecifickým požiadavkám v kapitole 5

Požiadavka 1.3.2: *Investícia, ktorá bude zahŕňať výmenu hlavného zdroja tepla za nové plynové kondenzačné kotly bude vždy súčasťou komplexnej obnovy budovy a výmena hlavného zdroja tepla za nové plynové kondenzačné kotly bude predstavovať len malý objem³⁸ celkovej alokácie.*

Usmernenie:

Pre účely implementácie požiadavky je nutné špecifikovať „komplexnú obnovu“, nakoľko takýto typ obnovy nie je definovaný v národnej legislatíve a rovnako tak nie je definovaný usmernením EK. Strategický dokument Plán Obnovy popisuje komplexnú obnovu ako obnovu, ktorej súčasťou je zlepšovanie tepelnotechnických vlastností tepelnej obálky budovy.

Požiadavku na komplexnú obnovu, je najefektívnejšie špecifikovať cez minimálne požiadavky na hodnoty energetických ukazovateľov, ktoré ovplyvňujú tepelnotechnické parametre obálky budov. Cieľom požiadavky má byť zabezpečenie súladu s princípom prvoradosti energetickej efektívnosti a zabezpečiť aby nebol plynový kotol inštalovaný do budovy, ktorá má vysoké tepelné straty obálkou budovy (napr. stenami, oknami, strechou). Požiadavku na tepelnotechnické vlastnosti obálky budov je možné definovať podľa Boxu 5.

Box 5: Príklad požiadavky, ktorou je možné požadovať komplexnú obnovu

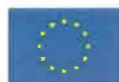
Budova musí po realizovaní obnovy spĺňať:

- a) Požiadavku maximálnej hodnoty súčiniteľa prechodu tepla $U_{e,m}$, podľa tabuľky 3 v STN 730540-2/Z1+Z2, alebo
- b) Požiadavku maximálnej hodnoty potreby tepla na vykurovanie $Q_{H,nd,max}$ podľa tabuľky 9 v STN 730540-2/Z1+Z2

Požiadavka sa netýka pamiatkovo chránených a architektonicky hodnotných budov

³⁷ § 13 zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody v znení neskorších predpisov

³⁸ Maximálne na úrovni 20 % z celkovej investície v danom projekte.

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

Požiadavka 1.4.5: *Obnovené aj novopostavené budovy budú optimalizované na poskytovanie tepelného komfortu užívateľov aj pri extrémnych teplotách pokiaľ je to ekonomicky, technicky a funkčne možné.*

Usmernenie:

Príklad implementácie požiadavky: posúdenie poskytovania tepelného komfortu je možné vykonať zhodnotením plnenia požiadaviek STN 73 0540-2+Z1+Z2 na tepelnú stabilitu miestnosti v letnom období. Splnenie kritéria vytvára predpoklady na zabezpečenie tepelnej pohody v letnom období a prípadnú aplikáciu adaptačných opatrení.

Box 6: Príklad požiadavky

Výpočet hodnoty najvyššej dennej teploty vzduchu v miestnosti v letnom období $Q_{AI,max}$ [° C] bude vykonaný v súlade s požiadavkami STN 73 0540-2+Z1+Z2. Požiadavka sa považuje za splnenú v prípade $Q_{AI,max} \leq Q_{AI,max,N}$ v súlade s STN 73 0540-2+Z1+Z2. Plnenie bude doložené posúdením hodnoty najvyššej dennej teploty vzduchu v miestnosti v letnom období pre kritickú miestnosť, ktoré bude súčasťou projektového energetického posúdenia.

V prípade, že nie je splnené kritérium, a ak je to technicky a realizačne možné, musia byť navrhnuté opatrenia zabraňujúce nadmernému vzostupu vnútornej teploty vzduchu v pobytočných miestnostiach v letnom období stavebnými úpravami (napr. tienením) alebo dostatočným vetraním popri prípade inými adaptačnými opatreniami. Pokiaľ nie je kritérium možné dosiahnuť ani stavebnými úpravami treba v primeranom rozsahu použiť nútené vetranie, chladenie, klimatizáciu, alebo rekuperáciu. Nemožnosť realizácie opatrení musí byť zdôvodnená.

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

Príloha 2. Metodická príručka k nakladaniu so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií

Obsah

Popis a cieľ metodickej príručky

Definovanie použitých pojmov

1. Právne požiadavky a verifikácia ich plnenia pri nakladaní so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií v prípade projektov rekonštrukcie rodinných domov
 - 1.1. V prípade svojpomoci
 - 1.2. V prípade realizácie právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom
 - 1.3. Verifikácia požiadaviek
 - 1.3.1. V prípade svojpomoci
 - 1.3.2. V prípade realizácie právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom
2. Právne požiadavky a verifikácia ich plnenia pri nakladaní so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií v prípade projektov rekonštrukcie verejných budov
 - 2.1. Pred 30.6.2022
 - 2.2. Po 30.6.2022
 - 2.3. Verifikácia požiadaviek

Popis a cieľ metodickej príručky

Cieľom metodickej príručky je definovať a sprehľadniť záväzné požiadavky pri nakladaní so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií pre investície spojené s výstavbou alebo obnovou budov v Pláne obnovy a odolnosti SR financované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a poskytnúť usmernenia, ktoré popisujú akým spôsobom je nutné alebo možné požiadavky plniť.

Metodická príručka obsahuje prehľad informácií a usmernení potrebných k plneniu požiadaviek v zmysle nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti³⁹, vykonávacieho rozhodnutia Rady a požiadaviek

³⁹ Nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti 2021/C58/01

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

vyplývajúcich zo Zákona o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti SR⁴⁰ ako aj v zmysle platnej národnej legislatívy v oblasti nakladania s odpadmi⁴¹. V súlade so Systémom implementácie Plánu obnovy a odolnosti SR⁴² a Metodickou príručkou k výstavbe a obnove budov (príloha č. 3.1 – 4 SIPOO) sa špecifikujú záväzné požiadavky súvisiace s princípom „výrazne nenarušiť“, ktorý pre oblasť odpadov vyžaduje, aby „*najmenej 70% (hmotnosti) stavebného odpadu a odpadu z demolácií vyprodukovaného na stavenisku, ktorý vznikne počas realizácie stavby alebo demolácie, neznečisteného škodlivinami, bolo pripravených na opätovné použitie, recykláciu a ďalšie zhodnotenie materiálu a to vrátane činnosti spätného zasypávania, pri ktorých sa využije odpad ako náhrada za iné materiály*“⁴³ („cieľ 70%“). Splnenie tejto požiadavky sa bude vyžadovať pre všetky stavby spojené s výstavbou a rekonštrukciou budov, ktoré sú financované v rámci Plánu obnovy odolnosti SR a teda sa uplatňuje na každú budovu jednotlivo. Táto príručka zároveň konkretizuje spôsob verifikácie splnenia tejto požiadavky, ktorú je potrebné preukázať jednotlivo pre každú budovu, ktorej výstavba alebo rekonštrukcia je financovaná z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (časť 1.3 a 2.3).

Metodická príručka sa zameriava na sumarizáciu požiadaviek spojených s nakladaním so stavebným odpadom a odpadom z demolácií:

- **Definíciu a klasifikáciu záväzných požiadaviek**, ktoré špecificky vyplývajú zo stanovených cieľov v oblasti nakladania so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií
- **Usmernenie k plneniu** týchto požiadaviek pre fyzické aj právnické osoby
- **Konkretizovanie spôsobu verifikácie** pri plnení týchto požiadaviek

Definovanie použitých pojmov

Odpad je v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch huteľná vec alebo látka, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je v súlade s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi⁴⁴) povinný sa jej zbaviť.

Zhromažďovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch dočasné uloženie odpadu u držiteľa odpadu pred ďalším nakladaním s ním, ktoré nie je skladovaním odpadu.

Skladovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch dočasné uloženie odpadu pred niektorou z činností zhodnocovania odpadu alebo zneškodňovania odpadu v zariadení, v ktorom má byť tento odpad zhodnotený alebo zneškodnený.

Nakladanie s odpadom je v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch zber, preprava, zhodnocovanie, vrátane triedenia a zneškodňovanie odpadu vrátane dohľadu nad týmito činnosťami a nasledujúcej starostlivosti o miesta zneškodňovania a zahŕňa aj konanie obchodníka alebo sprostredkovateľa.

⁴⁰ Konsolidované znenie Zákona č. 368/2021 Z.z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti účinný od 1.7. 2022

⁴¹ Novelizovaný zákon č. 79/2015 Z.z. o odpadoch účinný od 30.06.2022

⁴² Systém implementácie plánu obnovy a odolnosti („SIPOO“) schválený uznesením Vlády SR 22.12.2021, verzia 1.1 nadobudla účinnosť 01.10.2022

⁴³ Takto zadefinovaný cieľ vychádza z Technického usmernenia, ktoré sa týka uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti (2021/C58/01).

⁴⁴ Napríklad zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

Zber odpadu je v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch zhromažďovanie odpadu od inej osoby vrátane jeho predbežného triedenia a dočasného uloženia odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov.

Triedenie odpadov je v zmysle § 3 ods. 7 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch delenie odpadov podľa druhov, kategórií alebo iných kritérií alebo oddeľovanie zložiek odpadov, ktoré možno po oddelení zaradiť ako samostatné druhy odpadov.

Spracovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 11 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch činnosť zhodnocovania alebo zneškodňovania odpadu vrátane prípravy odpadu pred zhodnocovaním alebo zneškodňovaním, ak nie je v tomto zákone ustanovené inak.

Zhodnocovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 13 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu za účelom nahradiť iné materiály vo výrobnej činnosti alebo v širšom hospodárstve, alebo zabezpečenie pripravenosti odpadu na plnenie tejto funkcie; zoznam činností zhodnocovania odpadu je uvedený v prílohe č. 1 zákona o odpadoch.

Materiálové zhodnocovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 14 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch činnosť zhodnocovania odpadu okrem energetického zhodnocovania a opätovného spracovania na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo alebo iné prostriedky na výrobu energie. Za materiálové zhodnocovanie sa považuje najmä príprava na opätovné použitie, recyklácia a spätné zasypávanie.

Recyklácia je v zmysle § 3 ods. 15 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch každá činnosť zhodnocovania odpadu, ktorou sa odpad opätovne spracuje na výrobky, materiály alebo látky určené na pôvodný účel alebo iné účely, recyklácia zahŕňa aj opätovné spracovanie organického materiálu. Recyklácia nezahŕňa energetické zhodnocovanie a opätovné spracovanie na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo alebo na činnosti spätného zasypávania.

Zneškodňovanie odpadu je v zmysle § 3 ods. 16 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch činnosť, ktorá nie je zhodnocovaním, a to aj vtedy, ak je druhotným výsledkom činnosti spätné získanie látok alebo energie; zoznam činností zneškodňovania odpadu je uvedený v prílohe č. 2 zákona o odpadoch.

Skládkovanie odpadov je v zmysle § 3 ods. 17 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch ukladanie odpadov na skládku odpadov.

Skladovanie výkopovej zeminy je v zmysle § 3 ods. 19 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch dočasné uloženie odpadu – výkopovej zeminy mimo staveniska pred jej využitím na spätné zasypávanie v mieste, ktoré nie je zariadením na zhodnocovanie odpadov alebo zariadením na zneškodňovanie odpadov a ktoré nie je miestom vzniku výkopovej zeminy.

Spätné zasypávanie je v zmysle § 3 ods. 20 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch činnosť zhodnocovania odpadu, pri ktorej sa vhodný odpad, ktorý nie je nebezpečný, používa na účely rekultivácie vo vyťažených oblastiach alebo na technické účely pri terénnych úpravách. Odpad používaný na spätné zasypávanie musí nahradiť neodpadové

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

materiály, musí byť vhodný na uvedené účely a použitý len v množstve, ktoré je nevyhnutné na dosiahnutie uvedených účelov.

Pôvodca odpadu je v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch každý pôvodný pôvodca, ktorého činnosťou odpad vzniká, alebo ten, kto vykonáva úpravu, zmiešavanie alebo iné úkony s odpadmi, ak ich výsledkom je zmena povahy alebo zloženia týchto odpadov, alebo každý prenajímateľ objektu, správca administratívneho alebo obchodného centra, ktorý plní prenesenú poplatkovú povinnosť za poplatníka a zároveň zabezpečuje zhromažďovanie vytriedených zložiek komunálnych odpadov z iných zdrojov svojich nájomcov na základe zmluvy.

!!! POZOR !!!

Výnimkou z uvedeného pojmu pri stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií je nasledovné:

(do 30.6.2022)

Pôvodcom odpadu, ak ide o odpady vznikajúce pri **stavebných prácach a demolačných prácach**, vykonávaných v sídle alebo mieste podnikania, organizačnej zložke alebo v inom mieste pôsobenia právnickej osoby alebo fyzickej osoby - podnikateľa, je v zmysle § 77 ods. 2 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, **pre ktorú sa tieto práce v konečnom štádiu vykonávajú**; pri vykonávaní obdobných prác pre **fyzické osoby** je **pôvodcom** odpadov ten, **kto uvedené práce vykonáva**.

(po 30.6.2022)

Pôvodcom odpadu, ak ide o odpady vznikajúce pri **stavebných a demolačných prácach**, vykonávaných v sídle alebo mieste podnikania, organizačnej zložke alebo v inom mieste pôsobenia právnickej osoby alebo fyzickej osoby - podnikateľa, je v zmysle § 77 ods. 2 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch právnická osoba alebo fyzická osoba - podnikateľ, ktorej bolo **vydané povolenie podľa osobitného predpisu^{102a)}**; pri vykonávaní obdobných prác pre **fyzické osoby** je **pôvodcom** odpadu ten, **kto uvedené práce vykonáva**.

Držiteľ odpadu je v zmysle § 4 ods. 2 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch pôvodca odpadu alebo osoba, ktorá má odpad v držbe. Držba môže byť fyzická, ale aj len právna.

Dopravca odpadu na účely zákona o odpadoch je v zmysle § 4 ods. 5 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch podnikateľ, ktorý vykonáva prepravu odpadu pre cudziu potrebu alebo pre vlastnú potrebu; výkonom prepravy sa rozumie premiestňovanie odpadu.

Drobný stavebný odpad je v zmysle § 80 ods. 5 zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch odpad z bežných udržiavacích prác **vykonávaných fyzickou osobou alebo pre fyzickú osobu**, za ktorý sa platí miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

1. Právne požiadavky pri nakladaní so stavebnými odpadmi a odpadmi z demolácií v prípade projektov rekonštrukcie rodinných domov

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

1.1. V prípade svojpomoci

Stavebné práce, ktoré si fyzická osoba uskutočňuje sama na svojom majetku je možné rozdeliť podľa zákona č. 50/1976 Zb. na stavebné práce na jednoduchých stavbách, stavebné práce na drobných stavbách a bežné udržiavacie práce.

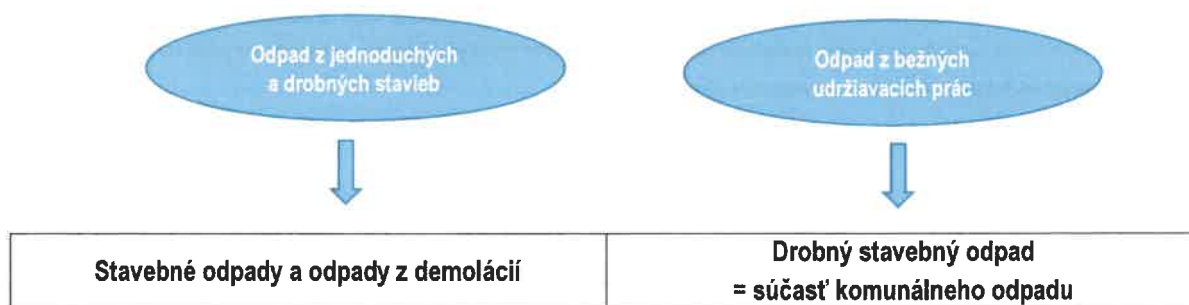
Jednoduchými stavbami sú bytové budovy, ktorých zastavaná plocha nepresahuje 300 m², majú jedno nadzemné podlažie, môžu mať aj jedno podzemné podlažie a podkrovia, stavby na individuálnu rekreáciu, prízemné stavby ak ich zastavaná plocha nepresahuje 300 m² a výšku 15 m, podzemné stavby, ak ich zastavaná plocha nepresahuje 300 m² a hĺbka 6 m.

Drobné stavby sú stavby, ktoré majú doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu (napr. pre stavbu na bývanie, pre stavbu na individuálnu rekreáciu) a ktoré nemôžu podstatne ovplyvniť životné prostredie, a to prízemné stavby, ak ich zastavaná plocha nepresahuje 25 m² a výška 5 m a podzemné stavby, ak ich zastavaná plocha nepresahuje 25 m² a hĺbka 3 m.

Za **bežné udržiavacie práce** možno v súlade s § 139b ods. 16 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) považovať najmä:

- opravy fasády, opravy a výmenu strešnej krytiny alebo povrchu plochých striech, výmenu odkvapových žlabov a odtokových zvodov, opravy oplatenia a výmenu jeho častí, ak sa tým nemení jeho trasa,
- opravy a výmenu nepodstatných stavebných konštrukcií, najmä vnútorných priečok, omietok, obkladov stien, podláh a dlažby, komínov, okien, dverí a schodišťových zábradlí,
- údržbu a opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia stavby, ako aj výmenu jeho súčastí, ak sa tým zásadne nemení jeho napojenie na verejné vybavenie územia ani nezhorší vplyv stavby na okolie alebo na životné prostredie, najmä výmenu klimatizačného zariadenia, výťahu, vykurovacích kotlov a telies a vnútorných rozvodov,
- výmenu zariadení, najmä kuchynských liniek, vaní, vstavaných skriň,
- maliarske a natieračské práce.

Stavebný odpad, ktorý bude fyzickej osobe vznikať pri realizácii jednoduchých stavieb a drobných stavieb ako aj pri realizácii bežných udržiavacích prác :

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

Fyzická osoba sa riadi zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.	Fyzická osoba sa riadi Všeobecne záväzným nariadením obce / mesta.
Fyzická osoba je povinná stavebné odpady a odpady z demolácií odovzdať len osobe oprávnenej na nakladanie s nimi = spravidla zberová spoločnosť pôsobiaca v predmetnom regióne.	Fyzická osoba je povinná pri manipulácii a odovzdaní odpadu nasledovať nariadenie.

17 01 01	betón	200308	drobný stavebný odpad
17 01 02	tehly		
17 01 03	škridly a obkladový materiál a keramika		
17 01 06	zmesi alebo samostatné úlomky betónu, tehál, škridiel, obkladového materiálu a keramiky obsahujúce nebezpečné látky		
17 01 07	zmesi betónu, tehál, škridiel, obkladového materiálu a keramiky iné ako uvedené v 17 01 06		
17 04 01	meď, bronz, mosadz		
17 04 02	hliník		
17 04 03	olovo		
17 04 04	zinok		
17 04 05	železo a oceľ		
17 04 06	cín		
17 04 07	zmiešané kovy		
17 04 09	kovový odpad kontaminovaný nebezpečnými látkami		
17 04 10	káble obsahujúce olej, uhoľný decht a iné nebezpečné látky		
17 04 11	káble iné ako uvedené v 17 04 10		

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

17 05 03	zemina a kamenivo obsahujúce nebezpečné látky		
17 05 04	zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03		
17 05 05	výkopová zemina obsahujúca nebezpečné látky		
17 05 06	výkopová zemina iná ako uvedená v 17 05 05		
17 05 07	štrk zo železničného zvršku obsahujúci nebezpečné látky		
17 05 08	štrk zo železničného zvršku iný ako uvedený v 17 05 07		
17 06 01	izolačné materiály obsahujúce azbest		
17 06 03	iné izolačné materiály pozostávajúce z nebezpečných látok alebo obsahujúce nebezpečné látky		
17 06 04	izolačné materiály iné ako uvedené v 17 06 01 a 17 06 03		
17 06 05	stavebné materiály obsahujúce azbest		
17 08 01	stavebné materiály na báze sadry kontaminované nebezpečnými látkami		
17 08 02	stavebné materiály na báze sadry iné ako uvedené v 17 08 01		
17 09 01	odpady zo stavieb a demolácií obsahujúce ortuť		
17 09 02	odpady zo stavieb a demolácií obsahujúce PCB, napríklad tesniace materiály obsahujúce PCB, podlahové krytiny		

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

	na báze živíc obsahujúce PCB, izolačné zasklenie obsahujúce PCB, kondenzátory obsahujúce PCB		
17 09 03	iné odpady zo stavieb a demolácií vrátane zmiešaných odpadov obsahujúce nebezpečné látky		
17 09 04	zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03		

Stavebný odpad z bežných udržiavacích prác je súčasťou komunálnych odpadov, za nakladanie s ktorými je zodpovedná obec alebo mesto. Obec alebo mesto sú zároveň povinní určiť vo Všeobecne záväznom nariadení o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi povinnosti pre občana špecifikujúce, ako má s týmito odpadmi manipulovať a kam ich musí odovzdať. Ak túto povinnosť fyzická osoba nesplní, dopustí sa priestupku a obec ju môže sankcionovať.

Ustanovenie § 12 odseku 6 zákona o odpadoch umožňuje fyzickej osobe – nepodnikateľovi nakladať, či inak zaobchádzať nielen s komunálnym odpadom, drobným stavebným odpadom ale aj so stavebným odpadom z jednoduchých stavieb a drobných stavieb, ktoré sú zadefinované v § 139b ods. 7 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Uvedené ustanovenie určuje právny rámec povinností nakladania, resp. zaobchádzania so stavebným odpadom z jednoduchých stavieb a drobných stavieb. Fyzická osoba je povinná odovzdať tento odpad len osobe oprávnenej nakladať s takýmto odpadom.

Z uvedeného teda jednoznačne vyplýva, že **v prípade uskutočňovania jednoduchých a drobných stavieb fyzickou osobou, čiže občanom svojpomocne, je táto osoba povinná stavebné odpady a odpady z demolácií odovzdať len osobe oprávnenej na nakladanie s nimi, ktorou je spravidla zberová spoločnosť pôsobiaca v predmetnom regióne.**

Ak túto povinnosť nesplní fyzická osoba, dopustí sa priestupku podľa § 81 ods. 6 a môže jej byť uložená pokuta do 1 500 EUR.

Vzhľadom na mnohé prípady neoprávneného nakladania a zaobchádzania so stavebným odpadom obsahujúcim azbest najmä pri odstraňovaní alebo výmene strešnej krytiny a vzhľadom na skutočnosť, že ide o nebezpečnú látku, ktorá pri neodbornom nakladaní predstavuje riziko pre ľudské zdravie, bolo upravené ustanovenie, ktorým sa zakazuje fyzickej osobe zaobchádzať s týmito odpadmi. Pri týchto odpadoch ide

Príloha č.3 k Zmluve o PPM – Metodická príručka k výstavbe a obnove budov

predovšetkým o izolačné materiály obsahujúce azbest (17 06 01) a stavebné materiály obsahujúce azbest (17 06 05).

Pri realizácii jednoduchých stavieb, na ktoré je po 30.6.2022 potrebné povolenie stavebného úradu v súlade s ustanovením zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku je stavebník, čiže fyzická osoba – občan, povinný dodržať aj nasledovné povinnosti:

- **Vykonávať selektívnu demoláciu postupmi ustanovenými vykonávacím predpisom pre nakladanie s odstránenými stavebnými materiálmi určenými na opätovné použitie, vedľajšími produktami a stavebnými a demolačnými odpadmi tak, aby bolo zaistené ich maximálne opätovné využitie a recyklácia.**

Ako členský štát EÚ sme povinný prijať opatrenia na podporu selektívnej demolácie s cieľom umožniť odstránenie a bezpečné zaobchádzanie s nebezpečnými látkami a uľahčiť opätovné použitie a recykláciu vysokej kvality selektívnym odstraňovaním materiálov ako aj zabezpečiť vytvorenie systémov triedenia stavebného a demolačného odpadu. Bližšie informácie k výkonu selektívnej demolácie ako aj podrobnosti odporúčajúce oddeľovanie jednotlivých materiálov a odpadov sú v ustanovení Vyhlášky o stavebnom odpade a odpade z demolácií.

- **Zabezpečiť pred vznikom odpadov odovzdávaných podľa § 14 ods. 1 písm. e) preukázateľný zmluvný vzťah o fyzickom nakladaní s nimi, uzatvorený minimálne v rozsahu určenom vykonávacím predpisom.**

Uvedenou povinnosťou sa má dosiahnuť jednoduchšie a preukázateľnejšie dokladovanie spôsobu nakladania s odpadmi z akejkoľvek stavebnej činnosti. Táto povinnosť je rozšírenie povinnosti podľa § 14 ods. 1 písm. e) – odovzdať odpady len osobe oprávnenej na nakladanie s odpadmi a má zabezpečiť, aby pôvodca stavebných odpadov a odpadov z demolácií mal buď priamy zmluvný vzťah, respektíve aspoň reálnu informáciu (od generálneho dodávateľa stavby) o oprávnenej osobe, ktorá bude zabezpečovať fyzické nakladanie (zber alebo spracovanie) so stavebnými odpadmi alebo odpadmi z demolácií zo stavby pre ktorú bolo vydané stavebné povolenie, povolenie na odstránenie stavby alebo iné povolenie podľa Stavebného zákona. Povinnosť mať zmluvný vzťah sa časovo viaže až k reálnemu začiatku výkonu stavebnej činnosti. Uvedená povinnosť platí aj pre fyzické osoby, ktoré si budú stavebnú činnosť realizovať svojpomocne. Spôsob preukazovania uvedenej povinnosti je uvedený v časti 1.3 príručky.

V zmysle Nariadenia o mechanizme a v súlade so Systémom implementácie Plánu obnovy a odolnosti SR a princípom „výrazne nenarušiť“ je pôvodca stavebného odpadu a odpadu z demolácie povinný plniť túto požiadavku (cieľ 70%) a preukázať jej plnenie na úrovni každej budovy jednotlivo, a to aj v prípade stavieb, pri ktorých zastavaná plocha nedosahuje 300 m² (podrobnosti v časti 1.3.1).

1.2. V prípade realizácie právnickou osobou alebo fyzickou osobou - podnikateľom